

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 28 kwietnia 2022 r.

BADK.DPK.133.39.2021 MKo

P10-15/22	Data wpływu petycji 3 marca 2022 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 27 kwietnia 2022 r.

KODEKS KARNY WYKONAWCZY

TEMAT

**PRZENIESIENIE SKAZANEGO
NA KARĘ DOŻYWOTNIEGO POZBAWIENIA WOLNOŚCI
Z ZAKŁADU KARNEGO TYPU ZAMKNIĘTEGO
DO ZAKŁADU KARNEGO PÓŁOTWARTEGO LUB OTWARTEGO**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 89 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy, poprzez zmianę zasad przeniesienia skazanego na dożywotnie pozbawienie wolności do zakładów karnych typu półotwartego i otwartego.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Wnoszący petycję wskazał, że na mocy obowiązujących przepisów skazany na karę dożywotniego pozbawienia wolności, jedynie może być przeniesiony do zakładu karnego typu półotwartego, po odbyciu co najmniej 15 lat kary pozbawienia wolności i do zakładu karnego otwartego po odbyciu kary w wymiarze co najmniej 20 lat. Decyzja o przeniesieniu skazanego jest wydawana przez sąd penitencjarny i ma ona charakter fakultatywny.

Wnioskodawca taki stan prawny uważa za krzywdzący i postuluje, aby przeniesienie skazanego dożywotnio pozbawionego wolności do dalszego odbywania kary w warunkach zakładu karnego typu półotwartego lub otwartego, przy założeniu prawidłowych jego postaw, a także poddaniu procesowi resocjalizacji oraz odbyciu 15 i 20 lat kary, miało charakter decyzji obligatoryjnej (było obowiązkiem sądu penitencjarnego), a nie możliwością, jak obecnie.

Autor petycji postuluje zmianę art. 89 § 3 Kodeksu karnego wykonawczego poprzez nadanie mu nowego brzmienia o treści: „Skazanego na karę dożywotniego pozbawienia wolności przenosi się do zakładu karnego typu półotwartego po odbyciu przez niego 15 lat, a do zakładu typu otwartego - po odbyciu przez niego 20 lat kary.”

W opinii składającego petycję wnioskowana zmiana jest podyktowana tym, że praktyka obowiązująca w sądach penitencjarnych oraz zakładach karnych powoduje, że skazani na karę dożywotniego pozbawienia wolności pomimo spełnienia wymogu właściwej postawy, dobrego zachowania skazanego, całkowitego poddania się procesowi resocjalizacji poprzez naukę, pracę czy też uczestnictwo w terapiach, nie mogą liczyć na przeniesienie do zakładu półotwartego czy otwartego.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz. 53 ze zm.), reguluje proces wykonywania kary pozbawienia wolności oraz jej indywidualizację.

Podstawowym celem wykonywania kary pozbawienia wolności jest wzbudzenie w skazanym woli współdziałania w kształtowaniu jego społecznie pożądaných postaw, w szczególności poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego i tym samym powstrzymana się od powrotu do przestępstwa.

Dla osiągnięcia tego celu prowadzi się zindywidualizowane oddziaływanie na skazanych w ramach określonych w ustawie systemów wykonywania kary, w różnych rodzajach i typach zakładów karnych (art. 67 § 1 i 2).

Zgodnie z art. 70 § 1 zakłady karne mogą być organizowane jako zakłady karne typu zamkniętego, zakłady karne typu półotwartego oraz zakłady karne typu otwartego.

W zakładzie karnym typu zamkniętego osadza się:

1) skazanego za przestępstwo popełnione w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnianie przestępstw, chyba że szczególne okoliczności przemawiają przeciwko takiemu osadzeniu, co nie dotyczy skazanych uznanych za stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu;

2) skazanego na karę dożywotniego pozbawienia wolności albo na karę 25 lat pozbawienia wolności;

3) skazanego z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi, w tym skazanego za przestępstwo określone w art. 197-203 Kodeksu karnego, popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych, lub upośledzonego umysłowo;

4) skazanego stwarzającego poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu;

5) skazanego objętego ochroną na mocy art. 88d albo ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (art. 88 § 3).

Zgodnie z art. 89 § 1 jeżeli postawa i zachowanie skazanego za tym przemawiają, przenosi się go z zakładu karnego typu zamkniętego do zakładu typu półotwartego lub otwartego.

Skazanego na karę dożywotniego pozbawienia wolności można przenieść do zakładu karnego typu półotwartego po odbyciu przez niego co najmniej 15 lat, a do zakładu typu otwartego - po odbyciu przez niego co najmniej 20 lat kary (art. 89 § 3).

W zakładach karnych działają komisje penitencjarne. W skład komisji dyrektor zakładu karnego powołuje funkcjonariuszy i pracowników tego zakładu. Do udziału w pracach komisji, z głosem doradczym, dyrektor może zapraszać także inne osoby godne zaufania, zwłaszcza przedstawicieli stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji oraz

kościółów i innych związków wyznaniowych (art. 75).

Do zakresu działań komisji penitencjarnej należy m.in.:

1) kierowanie skazanego do właściwego zakładu karnego, jeżeli nie określił tego sąd w wyroku;

2) kierowanie skazanego do określonego systemu odbywania kary, jeżeli nie określił tego sąd w wyroku;

3) ustalanie indywidualnych programów oddziaływań na skazanego i dokonywanie ocen ich wykonania;

4) dokonywanie ocen okresowych postępów skazanego w resocjalizacji.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności z dnia 21 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2231) w § 49 stanowi, że skazanego poddaje się okresowym ocenom postępów resocjalizacji nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Oceny postępów skazanego w resocjalizacji dokonuje się także m.in. przed wystąpieniem do sądu penitencjarnego o zmianę rodzaju lub typu zakładu karnego, jeżeli sąd penitencjarny jest wyłącznie właściwy do wydania postanowienia w tym przedmiocie.

INFORMACJE DODATKOWE:

Przeniesienie skazanego do zakładu karnego innego typu może uzasadniać postawa skazanego. Postawa skazanego to przesłanka o charakterze dynamicznym. Należy rozumieć ją szeroko. To stosunek do czegoś, ale w miarę utrwalony, prezentowany przez skazanego w dłuższej perspektywie. Trudno wnioskować o postawie skazanego na podstawie jednego zachowania. Musi to być kompleks konsekwentnych w danej kwestii zachowań, których ocena świadczy o określonym nastawieniu skazanego do czegoś (bliżej na ten temat zob. *J. Macharski, Pojęcie*, s. 132–134).

O zmianie postawy skazanego może świadczyć przyznanie się do winy w postępowaniu wykonawczym, szczery żal za popełnienie przestępstwa w sytuacji, gdy wcześniej skazany nie przyznawał się do popełnienia zarzucanego mu czynu, wzorowe zachowanie skazanego w porównaniu z jego zachowaniem na początkowym etapie wykonywania kary pozbawienia wolności. O zmianie postawy skazanego świadczy również nawiązanie kontaktów z podkulturą przestępczą i stanie się jej członkiem, co nie miało miejsca wcześniej, a także późniejsze skazania.

Ocenie podlega również zachowanie skazanego, także w ujęciu ewolucyjnym. Podobnie jak pojęcie postawy skazanego, pojęcie zachowania należy rozumieć szeroko.

Nie chodzi tutaj o zachowanie tylko w zakładzie karnym, ale również poza nim. Należy zwrócić uwagę na zachowanie w stosunku do współwięźniów, funkcjonariuszy SW, pracowników zakładu karnego, a także osób odwiedzających zakład karny.

Ocena postawy i zachowania skazanego następuje, w szczególności w ramach ocen okresowych, do których zobowiązana jest komisja penitencyjna (art. 76 § 1 pkt 4 KKW).¹

OPRACOWAŁ

Maciej Kowalski

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

¹ Kodeks karny wykonawczy. Komentarz red. prof. UMK dr hab. Jerzy Lachowski, dr Piotr Gensikowski, Leszek Osiński, prof. UG dr hab. Jacek Potulski, prof. KPSW dr hab. Igor Zgoliński, 2021.